

Circulair inkopen

**Aan de slag met circulaire
operatiejassen en chirurgisch
afdek materiaal**

Colofon

Deze marktvisie beschrijft de ambitie van de leden van de buyer group textiel in de zorg, met de focus op operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal. De leden van deze buyer group zijn verantwoordelijk voor de inhoud van dit document.

Deelnemers buyer group textiel in de zorg:

Projectleiding buyer group textiel in de zorg: Meinke Schouten, Rijkswaterstaat en Suzanne van Haren, MVO Nederland

Tekst marktvisie: Suzanne van Haren, MVO Nederland

Wat is een buyer group?

Een buyer group is een samenwerking van inkopende organisaties en leveranciers aan die organisaties, die een gedeelde marktvisie ontwikkelen op het verduurzamen van een specifieke product of productgroep. Deze marktvisie is opgesteld in samenwerking met inkopers van textiel in de zorg en leveranciers van reusable en disposable textielproducten.

De buyer group textiel in de zorg – circulaire operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal is ondersteund door MVO Nederland en Rijkswaterstaat.

De buyer group textiel in de zorg – circulaire operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal wordt mogelijk gemaakt door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Opmaak en productie: MVO Nederland

Inleiding

Kansen voor verduurzaming

Mondmaskers, schorten, lakens; de zorgsector gebruikt veel textiel. De productie kost energie, grondstoffen én vergroot de afvalberg. Hoewel de sector hard werkt aan duurzame toepassingen, lijkt in een groot aantal ziekenhuizen de inkoopfocus nog altijd op scherpe prijzen te liggen. De roep om duurzamere producten wordt groter, maar om het aanbod in duurzaam textiel te vergroten en verder te ontwikkelen moet de vraag veranderen. Met deze opgave is de buyer groep textiel in de zorg aan de slag gegaan.

Buyer group

Binnen de buyer group werken een inkoopcoöperatie, ziekenhuizen, leveranciers van textiel voor eenmalig gebruik (disposables) en leveranciers van textiel voor meermalig gebruik (reusables) gezamenlijk aan een gedeelde marktvisie op het verduurzamen van operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal. Deze marktvisie is ontwikkeld om ziekenhuizen te helpen een duurzamere keuze te maken in hun inkoopproces. Wat precies de duurzamere keuze is, disposables of reusables, is speciaal voor deze buyer group onderzocht door onafhankelijk adviesbureau CE Delft. Daarnaast is deze marktvisie bedoeld om leveranciers van textiel aan de zorg te inspireren en stimuleren om te (blijven) innoveren en steeds verder te verduurzamen.

Green Deal Duurzame Zorg

De Green Deal Duurzame Zorg (GDDZ) heeft doelstellingen opgesteld, waar iedere organisatie zich aan committeert. Deze doelstellingen zijn te verdelen in vier grote thema's: minder CO₂-uitstoot, circulaire economie, minder medicijnresten in het oppervlaktewater en een gezonde werk- en leefomgeving. Het werk van deze buyer group geeft invulling aan de pijlers circulaire economie en CO₂-reductie met de doelstellingen:

"Grondstoffen worden steeds schaarser en veel afval is slecht voor het milieu. De zorg streeft naar circulair werken, zodat waardevolle materialen opnieuw kunnen worden gebruikt."

"Door onder andere de uitstoot van CO₂ verandert ons klimaat. De zorg heeft als doelen 49% reductie in 2030 ten opzichte van 1990 en klimaatneutraal in 2050 [...]. Hier liggen onder andere kansen vanuit inkoop."

Alle deelnemende ziekenhuizen in de buyer group hebben de GDDZ ondertekend, zodoende houden we de doelstellingen die hierin benoemd zijn aan als uitgangspunt.

MVO Nederland en Rijkswaterstaat hebben deze marktvisie opgesteld in samenwerking met:

Verduurzaming in de textielketen van de zorg

Context van de keten

Met verschillende beleidsstukken en -programma's, en een sectorplan met de naam 'Nederlandse kleding- en textielsector: op weg naar een circulaire keten', worden er stappen gezet om een circulaire textielsector te realiseren. Dit betekent dat de sector werkt aan het toepassen van gerecycled en duurzamer materiaal, en dat op de markt gebrachte grondstoffen weer worden ingezameld, hergebruikt en/of gerecycled.

Ook de zorgsector werkt hard aan verduurzaming. Vanuit de Rijksoverheid is de Green Deal Duurzame Zorg in het leven geroepen, met onder meer een focus op het stimuleren van circulair werken in de zorgsector. Om circulair werken goed te borgen moet het een vast onderdeel zijn van het inkoopproces.

In de buyer group zijn de textielsector en de zorgsector bij elkaar gebracht om, via het inkoopinstrument, beide sectoren verder te verduurzamen. Binnen de sectoren is in dit geval specifiek gekeken naar ziekenhuizen.

Steriel ok-textiel

Ziekenhuizen gebruiken veel textielproducten, maar slechts een klein deel komt in contact met patiënten wanneer zij geopereerd worden. Dit textiel moet, conform de norm NEN-EN 13795, steriel zijn. Deze norm richt zich op de veiligheid van de patiënt en is bedoeld om de overdracht van infecties te voorkomen tussen de medische staf en de patiënt. Onder NEN-EN 13975 vallen onder andere (woven en non-woven) operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal, de focus van deze buyer group.

Reusable versus disposable

Twintig jaar geleden maakten de meeste ziekenhuizen nog gebruik van reusable materiaal. Tegenwoordig werken (vrijwel) alle ziekenhuizen met disposable operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal. Mede door de COVID-19-crisis is de roep naar herbruikbaar materiaal toegenomen, omdat duidelijk werd hoeveel textiel er per dag per patiënt werd weggegooid. Ziekenhuizen willen verduurzamen: minder materiaal weggooien dat later wordt verbrand en meer hergebruik stimuleren. Of het gebruik van herbruikbare operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal ook daadwerkelijk duurzamer is, zocht onderzoeks- en adviesbureau CE Delft voor de buyer group uit.

Milieukundig onderzoek van CE Delft

Voor het milieukundig onderzoek heeft CE Delft gebruik gemaakt van een levenscyclusanalyse (LCA) van reusable en disposable varianten van operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal die op dit moment aangeboden worden door de deelnemende leveranciers. Leveranciers leverden gegevens aan voor reusable en disposable producten. In de analyse is gekeken naar de klimaatimpact van de productie, het transport naar en binnen Nederland, de verwerking aan het einde van de levensduur, de verpakking en het was- en sterilisatieproces. Daarnaast bepaalde het onderzoek de klimaatimpact van textielproductie op basis van een eerdere modellering. De modellen die zijn gebruikt voor deze impactanalyse zijn niet aangepast aan de productielocaties van de producenten in de buyer group en de specifieke oorsprong van de grondstoffen is niet uitgevraagd.

Hieronder staan kort de algemene conclusies voor de operatiejassen en het afdek materiaal. [Het uitgebreide rapport is hier terug te vinden.](#)

Operatiejassen

De klimaatimpact van de herbruikbare operatiejassen per keer gebruik is aanzienlijk lager dan de klimaatimpact van de eenmalige jassen. Dit doordat de impact van de productie, het transport naar Nederland en de verwerking aan het einde van de levensduur bij de herbruikbare varianten wordt verdeeld over het aantal keer hergebruik.

Ook als de herbruikbare jassen minder vaak gebruikt worden dan de leverancier heeft aangegeven of als de eenmalige jassen gerecycled in plaats van verbrand worden bij het einde van de levensduur, blijft de klimaatimpact per keer hergebruik van de herbruikbare jassen lager dan die van de eenmalige jassen.

Chirurgisch afdek materiaal

In het geval van het chirurgisch afdek materiaal kan niet worden geconcludeerd of de eenmalige of herbruikbare variant altijd een lagere klimaatimpact (per m²) hebben. In dit geval heeft vooral het soort materiaal en het gewicht per vierkante meter veel invloed op de klimaatimpact.

Op het moment dat het herbruikbare afdek materiaal minder vaak gebruikt wordt stijgt de klimaatimpact flink ten opzichte van het basisscenario. De klimaatimpact is bij 25 keer hergebruik nagenoeg gelijk aan die van het eenmalige afdek materiaal.

Factoren om op te sturen voor een lage klimaatimpact

Het rapport van CE Delft beschrijft een aantal factoren waarvoor zowel de herbruikbare als de eenmalige producten op gestuurd kan worden om de klimaatimpact te verlagen. Deze hebben betrekking op het soort materiaal dat wordt gebruikt, de hoeveelheid en de productie ervan. Daarnaast is voor de herbruikbare producten in het was- en sterilisatieproces winst te behalen als er gebruik gemaakt wordt van hernieuwbare energie. Bij de eenmalige producten is de klimaatimpact te verlagen door anders om te gaan met de producten aan het einde van de levensduur.

Draagvlak creëren

Om bestuurders, medewerkers en patiënten mee te krijgen in een switch naar een duurzamere variant van een product, is communicatie essentieel. Waarom is deze switch nodig? Hoe draagt dit bij aan de doelstelling van het ziekenhuis? Is er data beschikbaar die de keuze voor de switch ondersteunt? Wat gaat het kosten? Wat wordt er verwacht van medewerkers? En hoe neem je patiënten hierin mee zodat ze zich nog steeds veilig voelen bij operaties? Kortom, we moeten draagvlak creëren.

Bestuurders

De zorgsector is verantwoordelijk voor 7 procent van onze landelijke CO2-uitstoot. Dat kan flink omlaag. Maar hoeveel gaat dat dan kosten? Is duurzaamheid niet duurder? Wat kun je als bestuurder doen om verduurzaming betaalbaar te houden?

In het algemeen hoeven duurzame producten niet duurder te zijn, maar als je enkel kijkt naar de kostprijs lijkt dat wel zo. Om een goede keuze te maken kun je bij deze overwegingen stilstaan:

1. Een duurzamer reusable product gaat vaak langer mee, waardoor het over de totale levensduur goedkoper is dan een niet-duurzaam product dat korter meegaat (Total Cost of Ownership);
2. Ziekenhuizen kunnen de kosten van duurzamere producten verlagen door gezamenlijk in te kopen. En hoewel dit ook geldt voor niet-duurzame producten, is dit wél een belangrijke motivatie om met zo veel mogelijk ziekenhuizen samen te werken en de inkoop van duurzame alternatieven aantrekkelijker te maken;
3. Door de duurzaamheidswinst die je maakt, is het verantwoord om een duurzaam product te kiezen in plaats van de niet-duurzame optie;
4. De innovatie die nodig is voor een duurzamer product kan het product duurder maken, maar door dit product te kiezen, kun je juist ook de duurzame markt stimuleren;
5. Kijk niet naar de kosten en opbrengsten van één afdeling, maar over de hele linie. Kosten op de ene afdeling kunnen zorgen voor opbrengsten op een andere afdeling. Denk aan het reduceren van afval en de bijbehorende kosten die hiermee ook verminderd worden.

Medewerkers op de operatiekamer

Vaak zijn het de medewerkers die meer verduurzaming op hun afdeling willen: zij zien immers de grote berg textiel die na iedere operatie afgevoerd ter verbranding. Maar wat nu als de duurzamere optie voor een operatiejas of chirurgisch afdek materiaal betekent dat het draagcomfort achteruitgaat? Dat de operatiejassen minder goed ademen of je er minder goed in kunt bewegen?

Uiteindelijk zijn het de medewerkers in de operatiekamer die met het duurzamere textiel moeten werken. Zij zijn daarom de belangrijkste stakeholder om mee te krijgen. Betrek medewerkers van de operatiekamer bij de keuze voor operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal. Welke zitten lekker, zijn niet te warm of te zwaar? Welk afdek materiaal kun je goed vastplakken, blijft netjes liggen en absorbeert vocht? Maak gezamenlijk de keuze voor de nieuwe, duurzamere optie. Doe je dat niet? Dan bestaat de kans dat medewerkers net zo gemakkelijk weer teruggrijpen naar de oude, niet-duurzame jas en/of afdek materiaal.

Patiëntveiligheid in het geval van hergebruik

De perceptie van patiënten is belangrijk. Dat betekent dat steriele materialen na meermaals gebruik (met tussentijdse reiniging en sterilisatie) nog veilig moeten zijn, maar ook dat de patiënt operatiejassen en afdek materialen te zien krijgt die vlek- en scheurvrij zijn. In een inkooptraject kunnen ziekenhuizen hier eisen voor opnemen. Dit door leveranciers data aan te leveren die laten zien dat de reusable en disposable variant even veilig zijn.

Het belang van interdisciplinaire samenwerking

Om succesvol duurzamer in te kopen, moet je samenwerken met andere afdelingen: in dit geval kan de ok-afdeling samenwerken met de afdeling die gaat over infectiepreventie en kwaliteit, de inkoopafdeling en de facilitaire afdeling.

Misschien wissel je wel van leverancier, wil je andere producten inkopen bij een huidige leverancier of wil je krachten bundelen met een ander ziekenhuis. Betrek de inkoopafdeling in een vroeg stadium, zodat zij mee kunnen denken over de (on)mogelijkheden qua inkoop en aanbestedingen. De markt werkt hard aan het continu innoveren, verduurzamen en verbeteren van producten. Daarom is het belangrijk om in contracten ruimte voor innovatie te behouden. Leveranciers en inkopers hebben elkaar nodig om de beste oplossing te creëren en moeten met elkaar innoveren.

De inkoop van een nieuw, duurzaam product brengt mogelijk bouwtechnische uitdagingen met zich mee. Zo kan er minder opslag- en voorraadruimte nodig zijn voor specifiek ziekenhuisafval (sza). Het kan ook zijn dat transportbewegingen veranderen. Kortom, interne afstemming is nodig over het logistieke proces, veranderingen daarin en de kosten/opbrengsten daarvan.

Duurzame producten inkopen

Het doel van de buyer group is de inkoop van operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal te verduurzamen. Dat betekent kritisch kijken naar de huidige producten en focussen op het inkopen van duurzamere varianten. Als inkoper moet je daarvoor weten waar je op moet letten en welke vragen je kunt stellen aan leveranciers.

Intern moet je uitzoeken wat draagvlak bij stakeholders is voor een product, welke afspraken gemaakt worden bij nieuwe contracten, de total cost of ownership van een product berekenen en de duurzaamheidsdoelen van de organisatie weten.

Daarnaast stel je vragen aan je leverancier. Denk aan het wasproces, de impact van het onderhoud en hergebruik van een product. Leveranciers kunnen via een marktconsultatie betrokken worden bij de inkoop. Behandel daarin de bovenstaande vragen.

Criteria

Nadat duidelijk is welke vragen je intern behandelt en welke in een marktconsultatie, stel je meetbare criteria op, zodat je leveranciers hierop kunt scoren. In deze buyer group zijn de MVI-criteria voor bedrijfskleding als startpunt genomen. Deze zijn opgesteld door de Rijksoverheid voor publieke aanbestedingen, maar ze zijn ook goed te vertalen naar semipublieke en private inkooptrajecten.

Je kunt ook andere, niet noodzakelijk duurzaamheidscriteria meenemen in het inkooptraject. Denk aan criteria als patiëntveiligheid en hygiëne, draagcomfort (pasporm, functionaliteit en isolatie) en leveringszekerheid, maar ook het uiterlijk en de uitstraling.

In het overzicht op de volgende pagina beschrijft de buyer group duurzaamheidseisen en -wensen (gunningscriteria) om mee te nemen in een inkoop- en aanbestedingstraject. De criteria zijn beschreven aan de hand van de MVI-criteria¹. Daarnaast benoemen we criteria die niet noodzakelijk een verband hebben met duurzaamheid maar wel belangrijk zijn.

¹ [Bekijk hier de MVI-criteriatool](#)

Eisen	Reusables	Disposables
Voertuigen voor vervoer van goederen voldoen tenminste aan emissieklasse 6	✓	✓
Secundaire en tertiaire verpakkingen zijn van gerecycled materiaal	✓	✓
De limietwaarden voor schadelijke stoffen volgens OEKO-Tex 100 label worden niet overschreden	✓	✓
Wasmiddelen met type 1 keurmerk verplicht	✓	
Minimaal 10 procent (gewichtpercentage) gerecyclede en/of herwonnen textielvezels in producten	✓	
Gunningscriteria	Reusables	Disposables
Meer inname, recycling en hoogwaardige toepassing van afgedankte producten wordt hoger gewaardeerd	✓	✓
Beter ontwerp wordt hoger gewaardeerd	✓	✓
Gebruik van een hoger percentage circulair materiaal voor textiel wordt hoger gewaardeerd, geschiktheidseis: er is een ketenbeheersysteem voor circulair textiel	✓	✓
Hergebruik warmte en water bij het natwassen wordt hoger gewaardeerd	✓	
Een hoger gewichtpercentage gerecyclede en/of herwonnen textielvezels in producten wordt hoger gewaardeerd		✓
Overige gunningscriteria	Reusables	Disposables
Combinatiemogelijkheden met proceduretrays zijn mogelijk	✓	✓
Veiligheid en hygiëne staan voorop	✓	✓
Goede pasvorm en permeabiliteit wordt hoger gewaardeerd	✓	✓

Eisen

In een inkooptraject of aanbestedingsprocedure kan de inkopende/aanbestedende organisatie eisen voor leveranciers en ketenpartijen aan moeten voldoen. Soms kan de leverancier toelichten waarom niet aan een eis is te voldoen. Als uit de onderbouwing blijkt dat er toch voldoende redenen zijn om de leverancier mee te laten doen, wordt de leverancier niet uitgesloten van de aanbesteding.

Eisen voor reusable en disposable producten

Voertuigen voor vervoer van goederen voldoen tenminste aan emissieklasse 6

Voor vervoer van goederen vanuit de leverancier naar de inkopende zorginstelling, en voor toeleverende organisaties aan de leverancier, moeten binnen Nederland voertuigen met minimaal emissieklasse 6 gebruikt worden. Dit moet blijken uit een afschrift van de typegoedkeuringspapieren, te vinden op de [RDW-website](#).

Secundaire en tertiaire verpakkingen zijn van gerecycled materiaal

Verpakkingen voor secundaire en/of tertiaire verpakkingen

- van karton bestaan voor minstens 80 procent uit post-consumer gerecycled karton;
- van niet-biobased kunststoffolie of -vellen bestaan voor minstens 75 procent uit gerecycled materiaal.

In dit geval gaat het om materiaal afkomstig van producten die al eerder een gebruiksfunctie hebben vervuld. Als niet aan deze eis is te voldoen, moet de inschrijver dit onderbouwd toelichten (denk aan benodigde stapelsterkte). De leverancier kan daarvoor technische productspecificaties of documentatie van verpakkingen overleggen.

De limietwaarden voor schadelijke stoffen volgens OEKO-Tex 100 label worden niet overschreden

In het [OEKO-TEX Standard 100-label](#) staan limietwaarden voor de hoeveelheid schadelijke stoffen die een textielproduct mag bevatten. Dit label wordt toegekend voor een periode van 12 maanden, ongeacht tussentijdse wijzigingen in de limietwaarden.

Er zijn nog meer gelijkwaardige certificaten voor textielproducten. Inkoopers kunnen deze ook aanvaarden, mits het certificaat bewijst dat het textielproduct aan gelijkwaardige keurmerkeisen voldoet.

Additionele eisen voor reusable producten

Wasmiddelen met type 1 keurmerk verplicht

Voor het reinigen zonder speciale behandeling, moet gebruik gemaakt worden van milieuvriendelijke wasmiddelen die voorzien zijn van een (geldig) certificaat van een ISO type I-milieukeurmerk of wasmiddelen die aantoonbaar voldoen aan de eisen van dit milieukeurmerk. De leverancier kan ook een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie aanleveren.

Minimaal 10 procent (gewichtsperscentage) gerecyclede en/of herwonnen textielvezels in producten

In de ok-jas en/of het afdek materiaal is minimaal 10 procent van het gewicht vertegenwoordigd door gerecyclede en/of herwonnen textielvezels. Volgens de definitie van de NTA 8195:2020 2 gaat het om elke stof of voorwerp dat door de eindgebruiker(s) voor onbepaalde tijd voor het beoogde doel is gebruikt en afgedankt. Mogelijk kunnen ook gerecyclede vezels die niet van textiel afval zijn worden ingezet. De keuze hangt af van het ziekenhuisbeleid.

Een leverancier toont het percentage gerecyclede textielvezels aan met een verklaring van de textielabrikant over de herkomst en gebruikte gerecyclede vezels, een 'Recycled Claim Standard 2.0' (RCS)-certificaat, 'Global Recycled Standard 4.0'(GRS)-certificaat of gelijkwaardig certificaat 'Mogelijke bewijsmiddelen'.

Eisen	Reusables	Disposables
Voertuigen voor vervoer van goederen voldoen tenminste aan emissieklasse 6	✓	✓
Secundaire en tertiaire verpakkingen zijn van gerecycled materiaal	✓	✓
De limietwaarden voor schadelijke stoffen volgens OEKO-Tex 100 label worden niet overschreden	✓	✓
Wasmiddelen met type 1 keurmerk verplicht	✓	
Minimaal 10 procent (gewichtsperscentage) gerecyclede en/of herwonnen textielvezels in producten	✓	

2 Op 25 juni 2020 is de eerste Nederlands Technische Afspraak Circulair Textiel gelanceerd (NTA 8195). Deze NTA beschrijft categorieën van circulaire textielproducten en stelt eisen aan de inputstromen en toegepaste circulaire strategieën om te kunnen rapporteren over circulaire textielproducten.

Gunningscriteria

Een ziekenhuis maakt op basis van gunningscriteria een keuze tussen leveranciers bij een inkooptraject/aanbesteding. Een gunningscriterium geeft aan wat het ziekenhuis belangrijk vindt, onder andere qua kwaliteit en prijs. Op basis van deze criteria kiest het ziekenhuis de leverancier.

Gunningscriteria voor reusable en disposable producten

Meer inname, recycling en hoogwaardige toepassing van afgedankte producten wordt hoger gewaardeerd

Als de leverancier zorgt voor een hoger percentage inname, recycling en hoogwaardige toepassing van de textielproducten die tijdens de looptijd van het contract met het ziekenhuis retour worden genomen, wordt de inschrijving hoger gewaardeerd.

De leverancier geeft aan wat aan het einde van de levensduur met de producten gebeurt en of de afgedankte producten retour worden genomen. De leverancier geeft aan hoeveel van het beschikbare textiel hij inzamelt, hergebruikt, recyclet en welke toepassing het gerecyclede textiel krijgt.

De toepassing in poetsdoeken en isolatiemateriaal wordt gewaardeerd als laagwaardig, die in kleding of ter vervanging van nieuw textiel als hoogwaardig.

Dit gunningscriterium moet passen bij de bedrijfsvoering van het ziekenhuis voor het opnieuw in de kringloop brengen van afgedankte textielproducten. Neem dit criterium alleen op als inzameling bij einde levensduur onderdeel is van de uitvraag. Op de website van de [MVI criteria](#) vind je een waarderingsmethode die je kunt toepassen hiervoor.

Beter ontwerp wordt hoger gewaardeerd

De duiding 'ontworpen voor circulariteit' mag je alleen gebruiken als bekend is hoe de materialen worden ingezameld om in een volgende cyclus terecht te komen. Daarnaast moet er ook garantie zijn dat de circulaire strategie die van toepassing is, wordt uitgevoerd. Zowel het inzamelen als het toepassen van de circulaire strategie moet contractueel worden vastgelegd en gemonitord. De duiding 'textielproducten ontworpen voor circulariteit' mag alleen worden gebruikt als voldaan wordt aan de aanvullende eisen: ontworpen voor recycling, ontworpen voor herfabricage, ontworpen voor reparatie en ontworpen voor hergebruik.

De leverancier draagt er zorg voor dat op kleding en in meegeleverde informatie het wasvoorschrift (voor reusable producten) vermeld wordt volgens de in de NTA 8195:2020 gestelde eisen. In de meegeleverde informatie moet duidelijk zijn aangegeven voor de gebruiker op welke wijze afgedragen kleding kan worden geretourneerd, zodat het ontdane product in een circulair systeem wordt ingebracht.

Textielproducten die circulair zijn ontworpen maar nog niet circulair zijn volgens de categorisering voor circulaire textielproducten, mogen dit kenbaar maken aan hun afnemers en eindgebruikers via een of meer van de claims in het kader hiernaast. De claim mag met behulp van etiketten en/of aanhangkaartjes op het product worden aangebracht.

Gebruik van een hoger percentage circulair materiaal voor textiel wordt hoger gewaardeerd

De leverancier dient aan te geven welk massapercentage van het toegepaste textiele materiaal in het eindproduct wordt vertegenwoordigd door circulaire oplossingen. Dat wil zeggen: gerecycled, geherfabriceerd, gerepareerd of hergebruikt. Dit aandeel moet accuraat en zonder misleiden worden vermeld en bijgehouden in een ketenbeheersysteem.

Het aandeel aan gerecyclede of hergebruikte materialen moet verifieerbaar zijn volgens de principes gesteld in de algemene eisen 'recycled content' in NEN-EN-ISO 14021. Naarmate een hoger percentage circulaire textiele materialen wordt gebruikt, wordt dit onderdeel van de inschrijving hoger gewaardeerd.

Voorbeelden van claims

- Dit product is zodanig ontwikkeld/ontworpen/samen-gesteld dat het geschikt is voor toepassing in een circulair textielsysteem: alle hoofdcomponenten zijn van hetzelfde monomateriaal óf de hoofdcomponenten zijn van verschillende monomaterialen, maar eenvoudig te scheiden, vooral door de volgende voorzieningen: [...]
- Bij eventuele defecten aan dit product kunt u het ter reparatie opsturen naar [organisatie]
- Na gebruik en ontdoen van dit product kan dit worden geretourneerd voor circulaire verwerking naar [organisatie]

Geschiktheidseis bij 'gebruik van een hoger percentage circulair materiaal voor textiel wordt hoger gewaardeerd': er is een ketenbeheersysteem voor circulair textiel

De leverancier kan informatie overleggen met betrekking tot het ketenbeheersysteem van de organisatie, waarin tenminste de hoeveelheid circulair textiel materiaal wordt bijgehouden. Dit systeem voldoet aan de eisen van NEN-ISO 22095, of een gelijkwaardig systeem.

Gunningscriterium voor reusable producten

Hergebruik warmte en water bij het natwassen wordt hoger gewaardeerd

Indien er sprake is van natwassen van textielproducten (niet zwaar vervuild, geen speciale behandeling), is een hogere waardering toe te kennen als aangetoond kan worden dat gebruik wordt gemaakt van machines die water en warmte hergebruiken.

De leverancier levert een beschrijving in de vorm van een rapportage die inzicht geeft in de cijfers en verbeterdoelstellingen op het gebied van hergebruik van water en warmte, en geeft technische specificaties op van de gebruikte machines om aan te tonen dat warmte wordt hergebruikt. Meer hergebruik levert een hogere waardering op.

Gunningscriterium voor disposable producten

Een hoger gewichtspercentage gerecyclede en/of herwonnen textielvezels in producten wordt hoger gewaardeerd

In de operatiejas en/of het afdek materiaal is een deel van het gewichtspercentage vertegenwoordigd door gerecyclede en/of herwonnen textielvezels. Volgens de definitie van de NTA 8195:2020 3 gaat het om elke stof of elk voorwerp dat door de eindgebruiker(s) voor onbepaalde tijd voor het beoogde doel is gebruikt en afgedankt. Mogelijk kunnen ook gerecyclede vezels die niet gemaakt zijn van textielafval worden ingezet. De keuze hangt af van het ziekenhuisbeleid.

Een leverancier toont het percentage gerecyclede textielvezels aan met een verklaring van de textielabrikant ten aanzien van de herkomst en gebruikte gerecyclede vezels, een 'Recycled Claim Standard 2.0' (RCS)-certificaat, 'Global Recycled Standard 4.0'(GRS)-certificaat of gelijkwaardig certificaat 'Mogelijke bewijsmiddelen.

3 Op 25 juni 2020 is de eerste Nederlands Technische Afspraak Circulair Textiel gelanceerd (NTA 8195). Deze NTA beschrijft categorieën van circulaire textielproducten en stelt eisen aan de inputstromen en toegepaste circulaire strategieën om te kunnen rapporteren over circulaire textielproducten.

Gunningscriteria	Reusables	Disposables
Meer inname, recycling en hoogwaardige toepassing van afgedankte producten wordt hoger gewaardeerd	✓	✓
Beter ontwerp wordt hoger gewaardeerd	✓	✓
Gebruik van een hoger percentage circulair materiaal voor textiel wordt hoger gewaardeerd, geschiktheidseis: er is een ketenbeheersysteem voor circulair textiel	✓	✓
Hergebruik warmte en water bij het natwassen wordt hoger gewaardeerd	✓	
Een hoger gewichtspercentage gerecyclede en/of herwonnen textielvezels in producten wordt hoger gewaardeerd		✓

Overige gunningscriteria voor reusable en disposable producten

Combinatiemogelijkheden met proceduretrays zijn mogelijk

Ziekenhuizen maken doorgaans veel gebruik van proceduretrays. Deze bestaan uit instrumenten, maar ook operatiejassen en afdek materiaal. Doordat vooraf is bepaald welke producten op deze trays komen, werkt dit belemmerend als een ziekenhuis een nieuwe leverancier zoekt. Voor leveranciers die hun producten in proceduretrays aanbieden geldt dat ruimte in combinatiemogelijkheden binnen proceduretrays (toevoegen of verwijderen van bepaalde producten) hoger wordt gewaardeerd.

Veiligheid en hygiëne staan voorop

De leverancier biedt inzicht aan het ziekenhuis hoe wordt omgegaan met veiligheid en hygiëne van de producten. Door middel van een rapportage toont de leverancier aan wanneer en hoe producten worden gecontroleerd en of ze voldoen aan de gestelde criteria. Hierin gaat het niet alleen om de technische specificaties; zo mag een plakrand geen huideffecten bij een patiënt tot gevolg hebben. Voor reusables worden afspraken gemaakt met betrekking tot de omgang met defecten en producten die niet meer voldoen aan bepaalde criteria.

Goede pasvorm en permeabiliteit wordt hoger gewaardeerd

Operatiejassen en afdek materiaal moeten voldoen aan verschillende normen, zoals NEN-EN 13975-1 en NEN-EN 13975-2. Daarnaast zijn een goede pasvorm, comfort in warmte en transpiratie, en permeabiliteit belangrijke criteria. De leverancier biedt mogelijkheden aan het ziekenhuis om verschillende operatiejassen te testen op pasvorm en permeabiliteit.

Overige gunningscriteria	Reusables	Disposables
Combinatiemogelijkheden met proceduretrays zijn mogelijk	✓	✓
Veiligheid en hygiëne staan voorop	✓	✓
Goede pasvorm en permeabiliteit wordt hoger gewaardeerd	✓	✓

Over aan de slag met operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal

MVO Nederland werkt dagelijks aan de nieuwe economie. Onder andere in onze sectornetwerken agrifood, bouw, chemie, textiel en zorg gaan we op zoek naar duurzamere alternatieven voor allerlei producten. Daarvoor is uiteraard technisch onderzoek nodig, maar veel vaker is het een kwestie van omdenken: hoe komen we met alle betrokken partijen tot een keten met een milieubelasting die tot het minimum is beperkt? De vrije markt heeft daarin een essentiële rol. Oftewel: de wereld waarin in- en verkopers elkaar treffen. Om hen op weg te helpen werkt MVO Nederland met zogenaamde buyer groups.

Een buyer group brengen we voor een periode van zes tot negen maanden bij elkaar. Zoals de naam doet vermoeden, sluiten inkopers én leveranciers aan. Tijdens deze periode stellen we met de inkopers vast welke productgroepen zich lenen voor verduurzaming. Met leveranciers van de gekozen productgroepen onderzoeken we vervolgens wat circulaire alternatieven zijn. Dit traject voorzien we vaak ook van objectief onderzoek in de keten. Hiervoor werken we samen met onder andere onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau CE Delft.

Vervolg van de buyer group

In deze buyer group lag de focus op operatiejassen en chirurgisch afdek materiaal en hebben we, samen met inkopers van steriel OK-textiel (ziekenhuizen en een inkoopcoöperatie) en leveranciers van disposable en reusable steriel OK-textiel, gesproken over het duurzamer inkopen van deze producten en de benodigde ingrediënten hiervoor vastgelegd in de marktvisie. Vanaf hier werken de verschillende ziekenhuizen aan het meenemen van de opgestelde eisen en gunningscriteria in aankomende inkoop- en aanbestedingstrajecten. Zo wordt er via inkoop gewerkt aan verduurzaming. MVO Nederland en Rijkswaterstaat ondersteunen ziekenhuizen hierbij. Beide partijen faciliteren de optimale uitwisseling van kennis en leerervaringen tussen partijen.

Over Versnellingsnetwerk Circulair Inkopen

De buyer group waar deze marktvisie op gebaseerd is, is onderdeel van het Versnellingsnetwerk Circulair Inkopen (VCI). Dit samenwerkingsverband tussen MVO Nederland, PIANOo, Nevi en Rijkswaterstaat is het vervolg op de Green Deal Circulair Inkopen en wordt mogelijk gemaakt door het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat. Het VCI heeft als doel om de transitie naar een circulaire economie door inkoop te versnellen. Meer informatie over het Versnellingsnetwerk, bijeenkomsten die worden georganiseerd en andere projecten rondom circulair inkopen vind je op www.ikwilcirculairinkopen.nl.

Over MVO Nederland

MVO Nederland is de beweging van ondernemers in de nieuwe economie. Het is het grootste bedrijsvennetwerk van Europa op het gebied van mvo met in totaal 1,1 miljoen aangesloten medewerkers en 300 miljard euro aan inkoopkracht. Alleen in de nieuwe economie – die klimaatneutraal, circulair en inclusief is, ook in de keten – kunnen ondernemers blijven ondernemen. Daarom is het bereiken ervan het doel. Dat lukt nog sneller als de beweging zo groot mogelijk is. MVO Nederland maakt innovaties mogelijk via onverwachte samenwerkingen en creëert de juiste condities via lobby bij overheden en financiers. Ons doel is bereikt bij het kantelpunt in 2025: minimaal twintig procent van de economie gaat om in de nieuwe economie. Word partner en neem je aandeel in de nieuwe economie. Meer informatie: www.mvonderland.nl.

Blijf op de hoogte

Verder aan de slag met duurzaam ondernemen of circulair inkopen? En op de hoogte blijven van wat je kunt doen? Meld je dan aan voor de nieuwsbrief van MVO Nederland en ontvang maandelijks een update. Vink ook het eventoverzicht aan bij je aanmelding om ook een mail te ontvangen van alle events die we organiseren in de nieuwe economie: www.mvonderland.nl/nieuwsbrief